

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مرحله اول - تعیین میزان عقب افتادگی کودک

قبل از هرچیز باید تشخیص دهید که کودک شما در چند روز غیبت خود چقدر از درس عقب افتاده است و چه چیزهایی را یاد نگرفته است. در این قبیل موارد معمولاً پدران و مادران به کودکان خود توصیه میکنند که جزوه‌ها و دفترچه‌های شاگردان بغل دستی خود را گرفته و بخانه بیاورند و از روی آنها مطالبی را که معلم درس داده است یادداشت کنند. این راه کافی برای جبران عقب‌افتادگی نیست و راه حل صحیح این است که پدران و مادران بایسد

کودک شما بعلتی ناچار شده است چند روزی مدرسه نرود و در کلاس خود غیبت داشته باشد، او مریض بوده و یا آنکه شما وی را با خود بمسافرت برده‌اید، به‌رحال مدتی مدرسه نرفته ظاهراً از درسهای خود عقب افتاده است، حالا چه باید کرد، پدر و مادر مخصوصاً چگونه میتوانند به او کمک کنند و جبران عقب‌افتادگی او را بنمایند؟ خیلی از پدر و مادرها مایلند به‌روسیله‌ای که شده است به کودکان خود کمک کنند ولی راه آنرا نمیدانند و در نتیجه اقدامی را که میکنند مؤثر نیست و شاید هم از آن نتیجه معکوسی بدست آید، ما سعی میکنیم در اینجا شما را راهنمایی کنیم و روش کمک به کودک را در هفت مرحله ارائه طریق کنیم:

تشخیص موقعیت کودک

یکی از کارهایی که پدران و مادران قبل از کمک به دروس عقب افتاده کودک خود باید بکنند اینست که موقعیت او را از نظر آنکه در امتحان آینده چه خواهد کرد تشخیص دهند اگر کودکی در خطر رد شدن و روزه شدن است باید سروری در درسهای او کرد و دید که کودک در چه موادی قوی و در چه موادی ضعیف است. در دروسی که کودک نسبتاً قوی بوده است دیگر لازم نیست او را قویتر کرد بلکه بهتر است به درسهای پرداخت که او در آنها ضعیف است تا بلکه بتواند خود را بعد نمره قبولی برساند. یعنی دو نمره بیست و شش نمره کمتر از هفت حتماً به رد شدن کودک منجر خواهد شد ولی دو نمره مثلاً ۱۲ یا ۱۳ و چند نمره ده و یا بالاتر از هفت ممکن است او را از رد شدن نجات دهد. بدین ترتیب نوع دروسی که کودک باید در آنها کار کند و بایستی باو کمک شود مشخص میگردد.

مستقیماً نزد معلم بچه خود بروند و از او کسب اطلاع کنند، معلم میتواند در اینخصوص کاملاً آنها را مطلع کند. ممکن است احياناً در این چند روزه غیبت، درس مهمی گفته نشده باشد و میزان عقب - افتادگی اصلاً مهم و قابل توجه نباشد که پدر و مادر را نگران کند بهر صورت اولیا با اطلاع از آنچه که در غیبت کودک خود در کلاس گذشته است میتوانند نقاط ضعف او را خوب تشخیص دهند و در اینمورد از معلمان مربوطه کمک بگیرند، خودشان به کودک درس بدهند یا معلم خصوصی برای او بیاورند. در اینمورد به پدران و مادران توصیه میشود که در مذاکره با معلم کودک خود به تذکرات و صحبت های کلی اکتفا نکنند. بلکه جزئیات مطالب دروسی را که کودک در آنها غیبت داشته است بپرسند و از معلم توصیه بخواهند که بطور دقیق در چه قسمتهایی باید بکودک کمک کرده شود.

مرحله دوم - انتخاب نکات مهم

اگر عقب افتادگی کودک در دروس زیاد باشد در مورد او باید با دقت و توجه بیشتری وارد عمل شد بدین معنی که بایستی لفظ به یاد دادن نکات مهم دروس کودک اکتفا کرد. البته از نظر مدرسه و معلم، کودک باید تمامی درس را و آنچه را که در کلاس گفته شده است فراگیرد ولی در موارد عقب - افتادگیهای زیاد، باید بناچار به خواسته های مدرسه و معلم توجه نکرد. چون اگر قرار باشد تمام دروس عقب افتاده را در مدت کمی به کودک بیاموزید اینکار غیرممکن است خصوصاً اینکه او در ضمن اینکار دروس جدید را هم باید فراگیرد و این خود مالفوق قدرت توانائی اوست. پدران و مادرانی که بخواهند سرسختی بخرج دهند و همه دروس عقب افتاده را تمام و کمال به کودک خود یاد بدهند، بزودی متوجه خواهند شد که این امر غیرممکن است و از وسط راه ناچارند بازگردند و روش خود را تغییر دهند. بدینجهت تنها راه این است که پدران و مادران خلاصه آن دروس و چکیده آنرا به کودک بگویند تا او بتواند آنرا فراگیرد و فرصت اینکار را داشته باشد.

برنامه ریزی دقیق از نظر وقت و چگونگی درس خواندن است و این کاریست که پدران و مادران باید باتفاق کودک خود بکنند. برای تنظیم این برنامه باید چند مورد روشن شود:

اول آنکه برای جبران عقب افتادگی چند هفته وقت موجود است؟ دوم آنکه کودک در مدت روز چند دقیقه را میتواند صرف فراگرفتن دروس کند؟ سوم آنکه در هر روز کودک چه مدتی را باید صرف انجام تکالیف روزمره و جاری خود کند؟ چهارم بالاخره چقدر وقت او در روز برای جبران عقب افتادگی خود پیدا میکند؟

برای روشن شدن موضوع بهتر است یک مثال بزنیم: پدر یا مادر پس از مراجعه به معلم کودک خود متوجه شده اند که برای جبران عقب افتادگی کودک فقط چهار هفته وقت وجود دارد و فرزند بازده ساله آنها که تازه از بیماری شفا یافته است با تجویز پزشک فقط روزی دو ساعت میتواند در منزل به خواندن درس و انجام تکالیف خود بپردازد. یک ساعت از این مدت بناچار صرف تکالیف روزمره و جاری او می شود بنابراین روزی یکساعت فقط برای جبران عقب افتادگی میماند یعنی در هفته با احتساب روز تعطیل، جمعا شش ساعت وقت برای جبران

کودکانی که بر اثر بیماری و غیبت در دروس خود عقب افتادگی پیدا کرده اند، وضع خاصی دارند که بکلی با وضع شاگردان عادی دیگر تفاوت دارد. آنها در مدتی که بمدرسه میروند باید رعایت سه نکته را بکنند: اول آنکه دروس جاری را باتفاق شاگردان دیگر فراگیرند. دوم آنکه باید سعی کنند ضمن یاد گرفتن دروس جاری، جبران عقب افتادگی خود را بکنند و سوم آنکه ضمن انجام این دو کار مراقب سلامتی خود باشند زیرا بچه هایی که معمولا بعد از یک بیماری بمدرسه میروند از نظر جسمانی ضعیف هستند و اگر زیاد کار کنند ممکن است دوباره مریض شوند.

در این مورد است که پدران و مادران باید مانند یک مدیر و مربی به کمک کودک خود بشتابند و ترتیب کارها را طوری بدهند که هر سه مورد بالا در نظر گرفته شده باشد و بدین منظور احتیاج به یک

عقب افتادگی دارد و در مدت چهار هفته ۲ ساعت و بنابرین باید درسهایی طوری تقسیم شود که در این ۲ ساعت تمام شود.

مرحله پنجم - فراگیری قدم بقدم

در موقع یاد دادن دروس عقب افتاده بکودک مهم این است که در آغاز، اعتماد و اطمینان او جلب شود که میتواند آن دروس را فراگیرد و پیشرفت کند و بدین منظور بهتر آنست که سعی کنید در دروس، مرحله بمرحله پیش روید و پس از پایان هر مرحله ای به کودک نشان دهید که چطور او پیشرفت کرده است و عقب افتادگی های او دارد جبران میشود و آگسز بهمین ترتیب جلو برود، در مدت کوتاهی در دروس خود بسایر بچه ها خواهد رسید.

مرحله ششم - کمک به کودک

التادگی کودک بیمار شود ولی میتواند که در سر کلاس سؤال زیادتری از آن کودک کند و بدین ترتیب ذهن او را برای پذیرفتن دروس آماده نماید و همچنین میتواند که در تکالیف شبانه جاری کمی رعایت کودک بیمار را بکند و تکلیف کمتری برای او تعیین نماید که در نتیجه او فرصت و وقت زیادتری برای جبران عقب افتادگی پیدا نماید و بعلاوه اگر وضع مالی پدر و مادر کودک خوب باشد، ممکن است معلم درس شبانه و اضافی بکودک بدهد.

* کمک مؤثر دیگر برای شاگردان بیمار و عقب افتاده، همشاگردیهای آنها هستند همشاگردیها در بعضی از موارد قویتر از معلمان خارجی هم میتوانند به رفیق عقب افتاده خود کمک کنند زیرا درسهایی را خوب بخاطر دارند و میتوانند این درس را درست همانطوریکه از معلم فرا گرفته اند به دوست خود یاد بدهند.

* اما در کسکهائی که پدران و مادران به دروس کودکان خود میتوانند بکنند جای قدری تأمل

باید در نظر داشت که غالب کودکان به تنهایی نمیتوانند فقط با کمک کتاب یا جزوه هائی که از همشاگردیهای خود گرفته اند، جبران عقب افتادگیهایشان را بکنند. در پاره ای از دروس شاید این امر امکان پذیر باشد ولی در بیشتر از درسهایی مانند زبان خارجه، فیزیک و ریاضیات اینکار ممکن نیست و کسودک به تنهایی قادر به جبران عقب افتادگی خود نیست و در این موارد هم خوشبختانه راههای زیادی برای کمک به کودک وجود دارد:

* کمک معلمان را از این نظر در درجه اول باید مورد نظر قرار داد. معلم از راههای مختلفی میتواند به شادگری که بعلمت بیماری و غیبت در دروس خود عقب افتاده کمک کند:

البته از معلم نمیتوان انتظار داشت که وقت بچه های دیگر را تلف کند و در ساعات درس آنها سعی کند دروس گذشته را دوره کند که جبران عقب -

نمی‌شود بلکه گاهی هم نتیجه معکوس بدست می‌آید و کودک بکلی گیج می‌شود. در این قبیل موارد بهترین کمک پدران و مادران تنظیم برنامه‌ای برای کودکان است که آنها بتوانند بموقع درس بخوانند و موجبات درس خواندن و ضمناً تفریح و هواخوری آنها فراهم شود و در این احوال پدر و مادر چگونگی درس خواندن و اشکالات او را باید به‌معلمش اطلاع دهند.

* کمک دیگری که بالاخره برای کودکان وجود دارد کتاب است. در بیشتر از کشورها از جمله کشور ما در هر رشته از دروس کتاب‌های راهنما و

است، بدین معنی که اگر شاگرد در کلاسهای بالا باشد کمک‌ها و راهنمایی‌های پدران و مادران تا حدودی مفید و مؤثر واقع خواهد شد ولی در صورتیکه کودک در سالهای اول مدرسه باشد این کمک زیاد مؤثر نخواهد بود. زیرا روش تدریس و آموزش در سالهای اخیر نسبت به گذشته بکلی تفاوت کرده است و امروزه در مدارس به کودکان با روشی درس میدهند که با روشی که پدران و مادران آن کودکان در زمانهای سابق درس خوانده‌اند متفاوت است و در نتیجه اگر آنها با روش سابق خود بخواهند بچه‌ها را درس بدهند، نه‌لطف نتیجه مطلوب‌گرفته

خودآموزی چاپ شده است که مطالعه این کتاب‌ها برای بچه‌ها خیلی مفید است و آنها را در دروس خود راهنمایی میکند و اشکالاتشان را رفع می‌نماید. فقط باید برنامه‌ای برای کودکان تنظیم کرد که مطالعه این کتب زیاد وقت آنها را نگیرد. البته کودکانی که می‌توانند از این کتاب‌ها استفاده کنند، نوعی اعتماد بنفس هم پیدا می‌کنند - زیرا متوجه می‌شوند که خودشان بدون کمک دیگری هم موفق شده‌اند جبران عقب‌افتادگی را بکنند.

مرحله هفتم - بگذارید کودک روزه شود!!

در پایان کار و با تنظیم همه این برنامه‌ها ممکن است پدر و مادر متوجه شوند که کودک آنها نتوانسته است در وقت مقرر جبران عقب‌افتادگی خود را بکند زیرا به نیمی از دروس عقب‌افتاده، خود

نرسیده است. در این قبیل موارد بعضی از پدر و مادرها متوسل بشانسی و اقبال می‌شوند و می‌گویند خوب بگذاریم فرزندان بروند امتحان بدهند، شاید هم شانس بیاورد و قبول شود و سؤالی در امتحان ندهند که جزو آن قسمتی باشد که او یادگرفته است، چه بسا مواردی هم که این قبیل کودکان در امتحان شانس آورده و قبول می‌شوند ولی آیا این راه درستی است؟ و کودک با پایه ضعیف در مراحل بعدی تحصیل دچار اشکال و دردسر نمی‌شود؟ آیا بهتر نیست که پدران و مادران در این موارد یکسال عقب‌افتادگی را برای کودک خود بپذیرند و اجازه دهند که بخاطر سلامتی و مصلحت آینده، کودکشان یکسال دیگر در کلاس بماند؟

برای تصمیم در این مورد بهتر است پدر و مادر با معلم کودک با مربی مدرسه و معلم راهنمای او صحبت کنند و عقیده آنها را بپرسند و طبق عقیده آنها رفتار کنند.

